Aan de gemeenteraad

Datum : 5 januari 2021
Zaaknummer : 534087
Contactpersoon : Lotte Barink
Telefoonnummer : 0615690927

Onderwerp: Actuele stand van zaken aanbevelingen visitatierapport sociaal domein

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de actuele stand van zaken aanbevelingen visitatierapport sociaal domein.

Inleiding
In deze raadsbrief geven we een actuele stand van zaken over de aanbevelingen uit het visitatierapport 'financiële beheersbaarheid sociaal domein'. In de afgelopen periode hebben wij ons al hard gemaakt voor een sterk sociaal domein. Voor een socialer Arnhem waar iedereen mee kan doen en waar inwoners die dat nodig hebben passende zorg krijgen. Daarbij wordt steeds vaker gekeken naar de inzet van voorliggende voorzieningen om de vraag naar specialistische zorg te reduceren. Verder is, door dichterbij de inwoners te staan, de preventieve kant versterkt. Dichterbij de inwoners staan is ook het devies bij de opgave om meer mensen naar werk te begeleiden, zodat minder Arnhemmers afhankelijk zijn van een uitkering.
Sinds het uitkomen van het visitatierapport hebben wij deze ontwikkelingen in het sociaal domein verder doorgezet en uitgewerkt. Wij hebben u daarover op verschillende momenten via raadsbrieven en rapportages geïnformeerd. Met het traject 'integrale visie sociaal domein' geven we via themasessies invulling aan de aanbeveling gezamenlijk een stip op de horizon te zetten en uitgangspunten vast te stellen. Ter voorbereiding op het vervolg van dit visietraject hebben wij de belangrijkste acties, naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen uit het visitatierapport, in dit memo voor u op een rij gezet. Ter aanvulling hierop vindt u in de bijlagen:

1. Opzet en uitgangspunten visie sociaal domein
2. Een overzicht van de opgaven in het sociaal domein verdeeld over de stad
3. Een overzicht van de verdeling van zorgkosten over de stad
4. De adviezen van de adviesraden n.a.v. het visitatierapport
5. Een factsheet van het Arnhemse sociaal domein vergeleken met andere grote steden ('Waar staat jouw gemeente?')

Zo beschikt iedereen aan de start van het proces over dezelfde, actuele informatie.

Quick wins in de uitvoering
In aanloop naar de visie adviseert de visitatiecommissie om een aantal quick wins in de uitvoering te implementeren om de tekorten in het sociaal domein terug te dringen. Hierin hebben we het volgende gedaan:

Aanscherpen van de opdracht 'doen wat nodig is' door inzet van beleidsregels
Om wijkteams te helpen bij het wel of niet inzetten van Wmo- en Jeugdzorg hebben we beleidsregels opgesteld. Deze beleidsregels geven een duidelijker kader voor de inzet van specialistische zorg.

Vernieuwde inkoop en contractering aanbieders
De regionale aanbesteding van Wmo- en Jeugdzorg is op 1 juli 2020 afgerond. In deze aanbesteding zijn de kwaliteitseisen verhoogd en vindt een scherpere kwaliteitstoets plaats. Dit heeft geleid tot een vermindering van het aantal gecontracteerde aanbieders. Ook zijn de controles op kwaliteit en rechtmatigheid van geleverde zorg geïntensiveerd en zijn de facturatie-eisen aangescherpt.

Maatregelen Jeugdzorg
In de Taskforce Jeugd is een aantal maatregelen gebundeld met als doel: besparen in de jeugdzorg door slimmer te werken. Dit gaat om de volgende maatregelen:
- Het perspectiefoverleg waardoor wordt voorkomen dat jeugdigen uit huis worden geplaatst en in verblijf terechtkomen.
- Het sociaal hospitaal waarin we met de doorbraakmethode alternatieven vinden voor complexe structurele zorg aan inwoners.
- De stadsbrede pool waardoor gezinnen waarin het onveilig is ondersteund worden, als alternatief voor dwangmaatregelen.
- De praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen waardoor kinderen snel en dichtbij huis worden geholpen
- De wijkteams die meer inwoners zelf gaan begeleiden (het gaat hier om een pilot van een jaar).

Samenwerking tussen participatie en wijken is geïntensiveerd
Voor participatie en werk hebben we het afgelopen jaar meer samen met de wijken opgepakt om een doorbraak te forceren bij inwoners. Dit hebben we gedaan door met het cluster Werk en Inkomen sinds juni dit jaar gebiedsgericht te werken. Door de samenwerking tussen de sociale wijkteams en de gebiedsteams van W&I te verbeteren, worden problemen van inwoners integraler opgepakt. Verder ondersteunen wij wijkinitiatieven waarin de samenwerking tussen participatie en werk enerzijds en de wijk anderzijds vorm krijgt (bijvoorbeeld Live+ in de Geitenkamp en De Blauwe Wijkeconomie in het Spijkerkwartier).

Verbeterde monitoring
Op het gebied van monitoring sociaal domein hebben wij de afgelopen anderhalf jaar stappen vooruit gezet:
- *De kwaliteit van de data en het berichtenverkeer is verbeterd.*

Door in de nieuwe aanbesteding scherpere afspraken te maken met zorgaanbieders over welke berichten op welk moment moeten worden aangeleverd.

- *De bestuursadviseurs (beleid), wijkteams (uitvoering) en controllers (toetsing) beschikken met deze zorgdata over gerichte sturingsinformatie voor het uitvoeren van hun werk.*
  Het is nu mogelijk om vanuit elke gewenste invalshoek (bijvoorbeeld wijk, zorgaanbieder of product) de actuele data over inzet van zorg te analyseren.
- *Multidisciplinaire afstemming over data*
  In multidisciplinaire teams van controllers, bestuursadviseurs en wijkteams wordt elke paar weken het gesprek gevoerd over de zorgdata. Om gezamenlijk de data te duiden, te analyseren en zo nodig acties te bepalen.
- *De verantwoording aan de raad is verbeterd door de bestuursrapportages (Zorg en Doorbraak naar Werk)*
  De bestuursrapportages ontwikkelen we continu door. Bijvoorbeeld door deze verder te verrijken met de stand van zaken van de beleidsmaatregelen waartoe de raad heeft besloten (denk bijvoorbeeld aan de maatregelen van de Taskforce Jeugd).
- *Ontwikkeling van de managementinformatie voor het cluster Werk en Inkomen*
  In dit traject, dat volop in gang is, werken we toe naar een digitaal dashboard dat monitorings- en verantwoordingsinformatie oplevert voor de bestuursrapportages. Vanuit het project wordt het hele monitoringsproces vervolgens geborgd in de lijnorganisatie. Daarvoor worden de voorbereidingen op dit moment getroffen.

Uitgaven en oplopende tekorten

In het visitatierapport wordt aangegeven dat de totale uitgaven in het sociaal domein per inwoner in 2017 circa 50 procent hoger zijn dan in vergelijkbare gemeenten. Ondanks het invoeren van de genoemde quick wins in de uitvoering, monitoring en inkoop blijft Arnhem hoog scoren als het gaat om kosten in het sociaal domein[1]. Arnhem staat in de top 10 van gemeenten met de hoogste (absolute) uitgaven per inwoner in het sociaal domein, zowel voor BUIG-gelden (Participatiewet) als voor het overige sociaal domein (Jeugd, Wmo, WSW, overige Participatiewet, Samenkracht en burgerparticipatie)[2].

Gemeenten met hoge uitgaven voor het sociaal domein hebben vaak onderstaande kenmerken. Voor Arnhem geldt dit grotendeels ook.

- Functie als centrumgemeente
- Weinig beschikbaarheid van werk (dit geldt niet voor Arnhem)
- Relatief sterk verstedelijkt gebied
- Een laag percentage hoogopgeleiden (dit geldt niet voor Arnhem)
- Veel inwoners met een migratieachtergrond
- Grote potentiële beroepsbevolking (18 – 66 jaar)

[1] Zie bijlage 5 voor een factsheet van het Arnhemse sociaal domein t.o.v. vergelijkbare steden
[2] Bron: onderzoek Berenschot / Divosa / Drechtsteden november 2020, gebaseerd op CBS cijfers 2014 t/m 2019

In het visitatierapport wordt verder gesproken over een forse groei van de zorgkosten in de periode van 2015-2018, vooral voor jeugdzorg. Sinds het uitkomen van het visitatierapport en het invoeren van de quick wins in de uitvoering, inkoop en monitoring, is bij de kosten van de jeugdzorg een positief effect te zien. In 2019 was sprake van een forse groei (circa 15 procent) in de kosten van jeugdzorg. Vanaf eind 2019, begin 2020 bleek deze groei af te vlakken en om te buigen naar een lichte daling die verder doorzet. Een grotere zorgvraag door de coronacrisis, bijvoorbeeld door een toename van hulpvragen in of na de beperkende maatregelen, is tot eind 2020 in de cijfers (nog) niet zichtbaar.

Vervolgproces integrale visie sociaal domein
In juni 2020 hebben wij een notitie met de opzet en uitgangspunten van de visie sociaal domein aan u voorgelegd. Als gevolg van corona was agendering van dit stuk helaas niet eerder mogelijk dan december 2020. Op 9 december heeft u een eerste werksessie gehad over de integrale visie sociaal domein. Om verdere input op te halen voor de visie organiseren wij in februari een verdiepingssessie voor u als raadsleden, voor partners in de stad, voor ervaringsdeskundigen en andere belangstellenden. Tijdens deze verdiepingssessie zullen dezelfde drie thema's centraal staan als tijdens de eerdere werksessie: tweedeling, kansengelijkheid en normalisering. Na deze sessie bepalen we of er nog aanvullende gesprekken nodig of gewenst zijn. Graag zouden we dit ook afstemmen met de voorgestelde klankbordgroep van raadsleden. De input uit dit proces wordt uitgewerkt in een visie sociaal domein die voor de zomer ter besluitvorming voor ligt in uw raad. Wij maken parallel aan de nieuwe visie sociaal domein ook het nieuwe jeugdbeleid dat wij voor de zomer voorleggen in uw raad.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

R.J.M. van Wuijtswinkel A. Marcouch

Bijlagen:
- Bijlage 1. Opzet en uitgangspunten sociaal domein
- Bijlage 2. Overzicht opgaven verdeeld over de stad
- Bijlage 3. Overzicht zorgkosten verdeeld over de stad
- Bijlage 4. Advies visitatierapport adviesraden Jeugd en Wmo
- Bijlage 5. Advies visitatierapport adviesraad Werk en Inkomen
- Bijlage 6. Factsheet 'Waar staat je gemeente?'